

Programa (2019 m.)

1. Kas yra kalbų tipologija ir kam jos reikia? Kalbų tipologija ir universalijos. Kalbų tipologijos metodikos pradmenys: kalbų imtis. Genetinė, arealinė ir tipologinė kalbų klasifikacija. *WALS online*, glosavimas (Leipcigo taisyklės).
2. Sintaksiniai ir su sintakse susiję semantikos bei morfologijos reiškiniai: žodžių klasės, žodžių tvarka, gramatinės funkcijos (subjektas ir objektas, jų žymėjimas: akuzatyvinė, ergatyvinė ir kitos rikiuotės), priklausymo žymėjimas (pagrindiniame ir priklausomajame dėmenyje).
3. Gramatinės kategorijos ir reikšmės samprata, gramatikalizacija. Pagrindinės gramatinės daiktavardžio, būdvardžio ir veiksmožodžio kategorijos (giminė (klasė), skaičius, linksnis, apibrėžtumas, laipsnis; laikas, veikslas, asmuo, nuosaka, evidencialumas). Gramatinių kategorijų raiškos įvairovė.
4. Fonetikos vienetai ir reiškiniai (skiemens sandara, fonemų ir prozodemų rinkiniai).
5. Žodžių darybos ir leksinės tipologijos klausimai.
6. Arealinės tipologijos klausimai (Baltijos arealas).
7. Jūsų temos: pasiūlykite aptarti Jus dominančius kalbotyros klausimus tipologiniu aspektu arba nurodykite, kurios programos temos Jums būtų svarbesnės ir reikalingos platesnio nagrinėjimo. Atsižvelgiant į Jūsų pageidavimus, programa gali būti keičiama, bet jos apimtis nedidės. Kreipkitės į dėstytoją el. paštu arba žodžiu.

Reikalavimai ir atsiskaitymas

- Atidus ruošimasis ir aktyvus dalyvavimas seminaruose ir paskaitose.
- **Savarankiškas darbas**, pristatomas seminarų metu (vertinamas įskaita; jei darbas neparengiamas ar nepristatomas, galutinis kurso pažymys mažinamas 2 balais). Galima rinktis iš 2 variantų (reikalavimai plačiau aptariami per pirmąjį seminarą):
 - darbas, skirtas mažiau žinomos kalbos (ar plačiau žinomos kalbos tarmės, ankstesnio raidos etapo) Jus dominančiam aspektui (-ams) aptarti;
 - darbas, skirtas Jus sudominusiam straipsniui ar recenzijai iš *WALS Online* (<https://wals.info>), *The Atlas of Pidgin and Creole Language Structures* (<https://apics-online.info>), *Linguistic Typology* (<http://www.reference-global.com/loi/lity>), *Language Typology and Universals* (<https://www.degruyter.com/view/j/stuf>) aptarti (gali būti ir iš kito šaltinio, bet būtinas tipologinis aspektas).
 - Pasirinktą darbo tipą, temą ir pristatymo laiką suderinkite su dėstytoju seminarų metu arba el. paštu.
- **I kontrolinis darbas**: probleminiai klausimai iš paskaitose nagrinėtų temų ir seminaruose aptartų skaitinių. Jei kontrolinis darbas nerašomas ar įvertinamas neigiamai, jį galima (per)rašyti. Kontroliniam darbui planuojama skirti V seminaro arba bendrosios paskaitos dalį (iki 1 val.)
- **II kontrolinis darbas**: probleminiai klausimai iš antrojoje semestro dalyje nagrinėtų temų ir aptartų skaitinių. Darbą taip pat galima perrašyti.
- **Galutinis vertinimas**: kontrolinių darbų pažymių vidurkis (-2, jei neparengtas ar nepristatytas referatas).

Pagrindinė literatūra

- Timothy Shopen (ed.), *Language Typology and Syntactic Description*, Vol. I—III, Cambridge: Cambridge University Press, 2007; VUB Filologijos skaitykla ir el. variantas VU tinkle: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511619427>; <https://doi.org/10.1017/CBO9780511619434>; <https://doi.org/10.1017/CBO9780511618437>; trumpinama **Shopen I, II, III**.
- Martin Haspelmath, Matthew S. Dryer, David Gil, Bernard Comrie (eds.), *The World Atlas of Language Structures Online*, Munich: Max Planck Digital Library, 2008, <http://wals.info>; trumpinama **WALS**.
- Martin Haspelmath, Ekkehard König, Wulf Oesterreicher (eds.), *Language typology and language universals, Handbooks of linguistics and communications science*, Vol. 20 (1-2), Berlin, New York: Walter de Gruyter, 2001; VUB Baltoji salė ir el. variantas VU tinkle: <http://site.ebrary.com/lib/viluniv/docDetailaction?docID=10154766>; <http://site.ebrary.com/lib/viluniv/docDetailaction?docID=10154779>; trumpinama **Handbook 20.1, 20.2**.
- Konkretūs skaitiniai iš šių ir (rečiau) kitų šaltinių nurodomi paskaitų ir seminarų metu, privalomieji skaitiniai atsiunčiami el. paštu.

Papildoma literatūra

- Vladimir Plungian, *Gramatinių kategorijų tipologija*, Vilnius: VU, Academia Salensis, 2010 (I t.), 2011 (II t.); VUB Filologijos skaitykla.
- Jae Jung Song, ed., *The Oxford handbook of linguistic typology*: Oxford, OUP, 2011; VUB Filologijos skaitykla.